Перекладач: Л. С. Первомайський

Берег моря. Фауст і Мефістофель.

Фауст

Я знудився, бісе.

Мефістофель

Що ж бо, Фауст?
Ніхто ще не переступав
Межі, що вас усіх межує.
Геть вся розумна твар нудьгує:
Той з лінощів, а той від справ;
Хто вірить, хто затратив віру;
Той насолод не досить мав,
Зажив їх інший понад міру,
І кожний позіхає й зна,
Що зазіха на всіх труна.
Й ти позіхай.

Фауст

Нікчемні жарти!
Мені розвагу, як колись,
Знайшов би ліпше.

Мефістофель

Покладись
На розум, він довіри вартий,
В своїм альбомі запиши:

Fastidium est quies: скука —
Перепочинок для душі.
Психолог я... О, це наука!
Чи ти коли не нудьгував?
Подумай, зваж... Чи тої хвилі,
Як над Вергілієм дрімав,
А розум твій різки будили?
Чи як трояндами вінчав
Дівчат прихильних в час дозвілля
І в буйстві шумнім дарував
Їм пал вечірнього похмілля?
Чи в дні, як дух заглибивсь твій
У вир великодушних мрій,
В наук незвідані глибо́ти?
Але чи не тоді, з нудоти,
Як арлекіну, ти мені
Звелів явитись у вогні?
Я бісом влесливим звивався,
Тебе розважить намагався,
По духах, по відьма́х возив.
І що ж? Нічим не звеселив.
Бажав ти слави — і діждався,
Хотів кохатись — закохався.
Узяв з життя, що можна лиш,
Чи ж був щасливий ти?

Фауст

Облиш,
Не порпайсь в рані потаємній.
В глибинах знань нема життя,
Прокляв я їх без каяття,
А слава... Промінь її темний
Завжди невловний... Людська честь
Безглузда, мов той сон... Та єсть

Одверте благо: це єднання
Двох душ...

Мефістофель

Мить першого спіткання,
А ще б пак! Так би ти й сказав!
Чи ти не Гретхен пригадав
Знічев'я?

Фауст

О, чарівний спомин!
О, чисті почуття мої!
Там, там, де тінь, де лісу гомін,
Де дзвін солодкий течії,
Там, до грудей її розкішних
Схиливши втомлене чоло,
Я щастя мав...

Мефістофель

Творець всевишній!
Невже це, Фауст, все було?
Ти мариш спомином, в'являнням
Себе ти дуриш, далебі!
Хіба не я своїм старанням
Оту красу здобув тобі?
Не я північною порою
З тобою звів її? Тоді
Плодами по своїм труді
Я розважався самотою,
А ви — все пам'ятаю я.
Коли вона, краса твоя,

Від насолоди зомлівала,
Твоя душа знов без надій
В холодний роздум поринала
(А нам доводить тверджень рій,
Що роздум — це нудьги насіння).
І хочеш знать, філософ мій,
Що думав ти в ту мить сп'яніння,
Коли не думає ніхто?
Сказати?

Фауст

Говори, ну, що?

Мефістофель

Ти думав: агнець мій покірний!
Як палко я тебе бажав!
Як в хитрості своїй безмірній
Я серце діви розпікав!
Любові знадній, безкорисній
Вона безвинно віддалась...
Чому ж душа моя зайшлась
В нудоті й тузі ненависній?
На жертву примхи власних мрій
Дивлюсь, вщасливлений тобою,
З непереборною гидо́ю:
Так нерозумний лиходій,
На здирство зважившись невміло,
Убивши ланця завчасу,
Обідране ганьбує тіло;
Так на куповану красу,
З якою втіхи заживає,
Розпуста скоса поглядає...

А там вже з цих сумних речей
Зробило висновок сумління...

Фауст

О, згинь, пекельне сотворіння,
Чи зникни геть з моїх очей!

Мефістофель

Гаразд. Який наказ я маю?
Без діла, вірна тінь твоя,
Тебе не смію кидать я —
Я марно час не витрачаю.

Фауст

Що там біліє? Говори.

Мефістофель

Фрегат іспанський трищогловий,
В Голландію прибуть готовий.
На нім мерзенців сотні три,
У бочках злото, мавпенята,
Вантаж коштовний шоколата
Та модна хворість: в ці краї
Недавно завезли її.

Фауст

Все потопить.

Мефістофель

Я враз.

(Зникає)